

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ ΑΡΜΟΝΙΑ & ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 Μια παγκόσμια σύγχρονη κρίση μοναξιάς

Μια δομική αλλαγή συντελείται σχεδόν παντού, ταυτόχρονα. Για πρώτη φορά στη σύγχρονη ιστορία, η πλειονότητα των κρατών, αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων, βρίσκεται κάτω από το «όριο αναπλήρωσης» των 2,1 παιδιών ανά γυναίκα, προκειμένου ένας πληθυσμός να διατηρείται δημογραφικά σταθερός χωρίς μετανάστευση. Σε 66 χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, ο μέσος όρος είναι τώρα πιο κοντά στο 1. Σε άλλες, πλησιάζει όλο και πιο επικίνδυνα το μηδέν.

Εδώ και χρόνια, πολιτικοί και αναλυτές αντιμετωπίζουν την υπογεννητικότητα ως πρόβλημα πρωτίστως οικονομικής φύσης. Η ακρίβεια, η εργασιακή επισφάλεια, το υψηλό κόστος στέγασης, η ελλιπής κρατική στήριξη προς τους γονείς και η δυσκολία συνδυασμού καριέρας και οικογένειας -ιδίως για τις γυναίκες- θεωρούνται οι βασικές αιτίες. Όμως, πλέον δεν αρκούν για να εξηγήσουν τις παγκόσμιες διαστάσεις του φαινομένου. Δημογράφοι επισημαίνουν ότι η κρίση γεννητικότητας έχει εξελιχθεί σε κρίση των σχέσεων, με ριζική αλλαγή προτύπων και αντιλήψεων στην ψηφιακή εποχή. Στους «New York Times», η Άννα Λουί Σάσμαν, συγγραφέας και δημοσιογράφος με ειδικευση σε θέματα φύλου, οικονομίας και αναπαραγωγής, σκιαγραφεί μια διάχυτη υπαρξιακή αβεβαιότητα στις τάξεις των νέων ενηλίκων. Συμβαίνει σε μια «εποχή πολυκρίσης», παρατηρεί, εν μέσω κλιματικής αλλαγής, γεωπολιτικής και οικονομικής αστάθειας, διεύρυνσης των ανισοτήτων και του τρόπου με τον οποίο η τεχνητή νοημοσύνη μετασχηματίζει τις κοινωνίες.

Προς επίρρωση¹ των ανωτέρω, έρευνα των «Financial Times» βάσει ανάλυσης δεδομένων -από δημογραφικά αρχεία έως αναζητήσεις στην Google- καταγράφει μια χρονική σύμπτωση της πιο πρόσφατης δημογραφικής κατάρρευσης σε πολλές χώρες με τη χρήση των smartphones. Έχουν αλλάξει τον τρόπο αλληλεπίδρασης των νέων, ενόσω τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας. Έτσι, δημιουργούν μη ρεαλιστικές προσδοκίες που αυξάνουν τα επίπεδα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας, αλλά και ένα αναδυόμενο ιδεολογικό χάσμα μεταξύ νέων ανδρών και γυναικών, κυρίως μεταξύ όσων δεν έχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο αυτό, χωρίς ουσιαστικές παρεμβάσεις, όπως υπογραμμίζει ο συντάκτης της έρευνας, Τζον Μπερν-Μέρντοχ, η γήρανση του πληθυσμού «επιβαρύνει την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου».

1. επίρρωση: ισχυροποίηση, ενίσχυση

[Μαργαρίτα Βεργολιά, εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, 23.5.2026, ελαφρώς συντομευμένο και διασκευασμένο].

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 [Τα νιάτα και τα γεράματα]

Λέγεται συνήθως ότι τα νιάτα είναι επαναστατικά, αγαπούν τις μεγάλες καινοτομίες, απαιτούν ριζικές λύσεις, δεν δέχονται συμβιβασμούς· και αυτό πραγματικά είναι η χάρη και η δόξα τους. Λέγεται ακόμη ότι τα γεράματα είναι κατά κανόνα συντηρητικά, ηλικία των συμβιβασμών, ότι τα χρόνια εκείνα ο άνθρωπος και στις εχθρότητες και στις συμπάθειές του είναι μαλακός· ότι δεν προσέχει τις πολύ λεπτές αποχρώσεις, βλέπει μονάχα τα βασικά χρώματα· δεν μετακινείται προς νέες καταστάσεις, άγνωστες, αδοκίμαστες ακόμη. Και τούτο είναι αληθινό, έως ένα σημείο τουλάχιστο. Μπορούμε μάλιστα με αυτά τα μέτρα να προσδιορίζομε τα γεράματα της μικρής ηλικίας και τα νιάτα της μεγάλης ηλικίας. **Γιατί** υπάρχουν και νέοι συντηρητικοί, συμβιβαστικοί,

υποχωρητικοί, που δεν αγαπούν ό,τι πρόκειται να τους βγάλει έξω από τα καθιερωμένα. Όπως αντίθετα υπάρχουν και γέροντες ριζοσπαστικοί, που νεάζουν στις σκέψεις και στα αισθήματα, που ενθουσιάζονται για τις επαναστατικές καινοτομίες κ.τ.λ. Τα δύο **λοιπόν** στρατόπεδα υπάρχουν και μακάρι να διαχωρίζονται ανάλογα με την ηλικία των σταυροφόρων τους. Γιατί χρειάζονται και τα δύο· είναι απαραίτητα για την υγεία του κοινωνικού σώματος. Αλίμονο στις κοινωνίες που αποτελούνται μόνο από «νέους» (στα νεύρα και στις ιδέες) ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός. Και αλίμονο πάλι στις κοινωνίες που είναι καμωμένες μόνο από «γέροντες» (στα μυαλά και στα χέρια) που τρέμουν κάθε μεταβολή και την καταριώνται. Ευλογημένες είναι κείνες που έχουν και τις δύο κατηγορίες πολιτών· η ιστορία χρειάζεται και τα δυο ρεύματα.

[Ε. Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, απόσπασμα από το κεφάλαιο «Τα γερατειά», σσ. 174-175, Αθήνα, 2008, εκδ. Νόηση]

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ο Ανδρέας Εμπειρικός στο ποίημά του «Ποιος ζει και ποιος πεθαίνει» συνδέει τη ζωή με τη χαρά και την αγωνιστικότητα.

Αρκεί.

Χτύπα τη θλίψη καταγής

Και πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια. Πρέπει να πολεμήσης να χαρής

Κι ακόμα να χαρής

Κι όχι να πίνης ξύδι -όποιος κι αν στο δίνει

Τώρα σου πρέπει μέλι κι ένα ποτήρι γιομάτο «δε με μέλλει»¹ Ορθό-κοφτό σαν βλύσμα²
κραυγής γλάρου

Πρέπει να γυμνωθής

Κι αν στολιστής να στολιστής με αχάτη³.

Πρέπει να νιώσης όλες τις ηδονές που σε τραβάνε Μα πρώτα πρέπει να ανασάνης μπροστά στον ήλιο

Κι αφού λυτρώσεις στην ψυχή σου τον οίστρο⁴ του βαρβάρου Έβγα στο δρόμο.

Κ' εκεί,

Προ πάντων,

Μην φοβηθείς το πάτημά σου.

1. «δε με μέλλει»: δεν με νοιάζει, δεν με ενδιαφέρει

2. βλύσμα: εκρηκτικός ήχος (μτφ.) (από το ρ. βλύζω: αναβλύζω, ξεπηδώ ορμητικά)

3. ο αχάτης: ημιπολύτιμος πολύχρωμος λίθος

4. ο οίστρος: κατάσταση ψυχικής και πνευματικής έξαρσης

[Α. Εμπειρικός, 1934 • *Προϊστορία ή Καταγωγή*, εκδ. Άγρα, Αθήνα 2014, διατηρήθηκε η ορθογραφία του ποιήματος].

Θέμα Α

A1. Να συνοψίσετε σε 70-80 λέξεις τους λόγους στους οποίους, σύμφωνα με το **Κείμενο 1**, οφείλεται η υπογεννητικότητα.

Μονάδες 20

Θέμα Β

B1. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση, με βάση το περιεχόμενο των Κειμένων 1 και 2 (χωρίς αναφορά σε χωρία του κειμένου):

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 υποστηρίζεται ότι	α. η πλειονότητα των αναπτυγμένων χωρών εμφανίζει μηδενική γεννητικότητα.
	β. τα περισσότερα κράτη, ανεξαρτήτως βαθμού ανάπτυξης, βρίσκονται κάτω από το «όριο αναπλήρωσης».
2. Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 υποστηρίζεται ότι οι παραδοσιακές οικονομικές ερμηνείες της υπογεννητικότητας θεωρούνται πλέον ανεπαρκείς, επειδή	α. οι κυβερνήσεις έχουν ήδη επιλύσει τα οικονομικά προβλήματα των νέων ζευγαριών.
	β. το φαινόμενο συνδέεται πλέον και με βαθύτερες μεταβολές στις ανθρώπινες σχέσεις και στις κοινωνικές αντιλήψεις.
3. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 τα smartphones και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συνδέονται με τη δημογραφική κρίση, επειδή	α. συντελούν στην καλλιέργεια εξιδανικευμένων προτύπων και στην αύξηση της μοναξιάς και της κοινωνικής απομόνωσης.
	β. ενισχύουν την πρόσβαση των νέων σε εκπαιδευτικό υλικό για την οικογένεια.
4. Στο Κείμενο 2 υποστηρίζεται ότι	α. η ιστορία έχει ανάγκη και τα νιάτα και τα γηρατειά.
	β. τα γηρατειά και τα νιάτα υπονομεύουν την πρόοδο.
5. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι	α. οι άνθρωποι μπορεί να είναι προσοδευτικοί ανεξαρτήτως της ηλικίας τους.
	β. τα γηρατειά είναι πάντα συντηρητικά.

Μονάδες 15

B2. α. Η τρίτη παράγραφος του Κειμένου 1 («Προς επίρρωση...πανεπιστημιακή εκπαίδευση») αναπτύσσεται με τον τρόπο του αιτίου-αποτελέσματος. Να επισημάνετε το αίτιο και δύο από τα αποτελέσματα (μονάδες 3) και να δηλώσετε ποια πρόθεση της συντάκτριας εξυπηρετεί η συγκεκριμένη επιλογή (μονάδες 3).

β. Στο Κείμενο 2 να γράψετε τι δηλώνουν οι έντονα υπογραμμισμένες λέξεις **Γιατί** (το πρώτο του κειμένου) και **λοιπόν**, κάνοντας αναφορά στα νοήματα που αυτές συνδέουν σε κάθε περίπτωση (μονάδες 4).

Μονάδες 10

B3. Στο **Κείμενο 2** να εξηγήσετε τη λειτουργία των παρακάτω γλωσσικών επιλογών:

- το ασύνδετο σχήμα: «Λέγεται συνήθως...συμβιβασμούς.» (μονάδες 4),
- το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο: «Μπορούμε...προσδιορίζομε» (μονάδες 2) και
- τη συνυποδήλωση/μεταφορά: «ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός» (μονάδες 4).

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Γ1. Ποιες είναι οι προτροπές του ποιητικού υποκειμένου προς τον αναγνώστη/την αναγνώστρια; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τρεις (3) διαφορετικούς μεταξύ τους κειμενικούς δείκτες από το ποίημα. Πώς θα ανταποκρινόσουν εσύ στο κάλεσμα αυτό του ποιητικού υποκειμένου; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Αξιοποιώντας δημιουργικά ιδέες από τα **Κείμενα αναφοράς 1 και 2**, σε ένα άρθρο 350-400 λέξεων που θα αναρτηθεί στη σχολική εφημερίδα:

α) να εξηγήσετε για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, αυξάνονται τα επίπεδα μοναξιάς στην εποχή μας και

β) να προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να συνεργάζονται οι νέοι με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά και των δύο γενεών.

Μονάδες 30

συνδυασμού επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων (γυναίκες) (3 μονάδες)

Κοινωνικοί: Κρίση σχέσεων

ΘΕΜΑ Α

A1.

Βασικά θεματικά κέντρα:

- Η υπογεννητικότητα ερμηνεύεται καταρχάς ως αποτέλεσμα οικονομικών ανισοτήτων: ακρίβεια, εργασιακή ανασφάλεια, βιοτικό κόστος, ανεπαρκής πρόνοια, επαγγελματικές φιλοδοξίες

- Ωστόσο, το παγκόσμιο κύρος του φαινομένου οδηγεί σε επισήμανση νέων αιτιών:

-Κρίση σχέσεων, αλλαγή προτύπων και αντιλήψεων στην ψηφιακή εποχή

-Υπαρξιακή αβεβαιότητα σε συνθήκες πολλαπλής κρίσης - περιβάλλον, γεωπολιτική, οικονομία, κοινωνική ανισότητα, τεχνολογία

- Τα smartphones, η ψηφιακή τεχνολογία επιφέρουν αλλαγές στις σχέσεις και τις προσδοκίες των νέων, ψυχική δυσφορία και έμφυλο χάσμα .

Η υπογεννητικότητα ερμηνεύεται ως αποτέλεσμα των οικονομικών ανισοτήτων: της οικονομικής και εργασιακής ανασφάλειας, του βιοτικού κόστους και της ανεπαρκούς πρόνοιας. Ωστόσο, οι παγκόσμιες διαστάσεις του φαινομένου, η ψηφιακή εποχή και οι

πολλαπλές κρίσεις- οικολογική, οικονομική, γεωπολιτική, τεχνολογική- οδηγούν σε κρίση σχέσεων, αλλαγή προτύπων και αντιλήψεων, υπαρξιακή αβεβαιότητα. Ενδεικτικά, η δημογραφική κατάρρευση συμπίπτει με τη χρήση των smartphones. Διότι αυτή σε συνδυασμό με τα ΜΚΔ αλλάζει την επικοινωνία των νέων παγιδεύει σε ουτοπικές προσδοκίες, απομονώνοντας τους, ενώ προκαλεί ψυχική δυσφορία αλλά και ιδεολογική απόσταση μεταξύ των δύο φύλων. (87 λέξεις)

B1. 1β, 2β, 3α, 4α, 5α

B2α. Η τρίτη παράγραφος του Κειμένου 1 αναπτύσσεται με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος.

Ως αίτιο της δημογραφικής κατάρρευσης σημειώνεται η χρήση έξυπνων κινητών («...καταγράφει μια χρονική σύμπτωση...-...με τη χρήση των smartphones»).

Τα αποτελέσματα:

- αλλάζει ο τρόπος αλληλεπίδρασης των νέων,
- **μη ρεαλιστικές προσδοκίες που οδηγούν στην αύξηση της μοναξιάς, της κοινωνικής απομόνωσης,**
- **ψυχική δυσφορία**
- ιδεολογικό χάσμα ανάμεσα στα δύο φύλα

(σ.σ.αρκούν δύο αποτελέσματα)

Η πρόθεση της συντάκτριας είναι να εξηγήσει/ να τεκμηριώσει τη θέση της ότι η επίδραση των smartphones-σε συνδυασμό με τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης- συμβάλλει στη διαμόρφωση των νέων σχέσεων που εντείνουν τη μοναξιά

B2β. γιατί = δηλώνει αιτιολόγηση: αιτιολογεί τη διαπίστωση «γεράματα μικρής ηλικίας», «νιάτα μεγάλης ηλικίας» με τις αντιφατικές προς την ηλικία ιδιότητες των νέων και των ηλικιωμένων, δείχνοντας ότι ο διαχωρισμός δεν είναι απόλυτος.

Λοιπόν = δηλώνει συμπέρασμα: συνοψίζει τις προηγούμενες διαπιστώσεις για την ύπαρξη δύο «στρατοπέδων», ηλικιών ή και συμπεριφορών και την ευχή ο διαχωρισμός να γίνεται αποκλειστικά ηλικιακά.

B3. Ασύνδετο σχήμα = Μέσω αυτού παρατίθενται οι ιδιότητες των νέων με ισότιμο, λιτό, γοργό και περιεκτικό τρόπο. Ο λόγος γίνεται πιο πυκνός, αφού παρουσιάζονται σωρευτικά, αλλά και με έμφαση τα χαρακτηριστικά των νέων.

A' πληθυντικό = Εκφράζει συλλογικότητα και μέσω αυτού ο συγγραφέας εντάσσει τον εαυτό του στο σύνολο, στην κοινή αντίληψη και την κοινή οπτική για τα μη αναμενόμενα χαρακτηριστικά κάθε ηλικιακής ομάδας. Τέλος, εντοπίζονται ίχνη προτροπής στον αναγνώστη να συμφωνήσει.

Μεταφορικός λόγος «καλπάζουν ορμητικά» = Αποτυπώνει με ένταση και παραστατικότητα τις ιδιότητες της ορμητικότητας, της βιασύνης, της διακινδύνευσης, της ενδεχόμενης απουσίας περίσκεψης, ως «νεανικά χαρακτηριστικά».

ΘΕΜΑ Γ

Βασικές προτροπές του ποιητικού υποκειμένου:

- υπέρβαση της θλίψης

- μάχη για τη χαρά της ζωής
- αδιαφορία/ αγνόηση των αρνητικών επιδράσεων/ ανεμελιά
- απελευθέρωση από δεσμά και κανόνες--> απόλαυση της ζωής, της φύσης, της ομορφιάς
- να πορεύεται κανείς στη ζωή χωρίς φόβο αλλά με σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

Οι προτροπές του ποιητικού υποκειμένου σχετίζονται με τη διεκδίκηση της χαράς και την απόλαυση της ζωής. Αφορούν την υπέρβαση της θλίψης, την αδιαφορία και την αγνόηση των αρνητικών επιδράσεων, της πίκρας, την απελευθέρωση από δεσμά και κανόνες, την απόλαυση της ηδονής και της επιθυμίας· και όλα αυτά σε μια δυναμική πορεία ζωής. Η μονολεκτική διαπίστωση του 1^{ου} στίχου (Αρκεί) αποδίδει ξεκάθαρα την επιτακτική ανάγκη για αλλαγή στη ζωή. Η χρήση της προστακτικής (“χτύπα, πέταξε”) και της υποτακτικής έγκλισης (“να πολεμήσεις, να χαρής”) παροτρύνουν εμφατικά σε αυτή την άλλη στάση ζωής. Ανάλογη προτροπή και ενθάρρυνση αποδίδει και η χρήση του β’ προσώπου (“να νιώσεις, ν’ ανασάνης”). Δίνεται έμφαση στην ανάγκη για χαρά, όπως αποδίδεται με τη μεταφορά (“χτύπα τη θλίψη καταγής”) και με τη γλύκα του μελιού που “απομακρύνει” τις όποιες πληγές του παρελθόντος και εστιάζει στην ανεμελιά (“δεν με μέλλει”). Η κίνηση της αλλαγής πρέπει να είναι χωρίς δεύτερες σκέψεις (“ορθά-κοφτά”) όπως αποδίδει και η παρομοίωση με την κραυγή του γλάρου, αξιοποιώντας με αυτόν τον τρόπο και το στοιχείο του υπερρεαλισμού. Σημαντική είναι η ηδονή, η απόλαυση και η ελευθερία από συμβάσεις (“πρέπει να γυμνωθείς”). Προϋπόθεση τίθεται η καθαρτήρια επίδραση του φωτός, του ήλιου, όπως εκφράζεται με την υπερρεαλιστική εικόνα - πιθανότατα η νίκη του φωτός πάνω στο σκοτάδι της θλίψης και του πόνου, η νίκη της ζωής πάνω στον θάνατο (“...να ανασάνης μπροστά στον ήλιο”). Όλα αυτά, συνδεδεμένα με την ικανοποίηση των ζωτικών ενστίκτων (“...τον οίστρο του βαρβάρου”), έρχονται σε αντίθεση με τους περιορισμούς που γεννά ο πολιτισμός και απελευθερώνουν από τον φόβο.

Αυτή η παρακίνηση για απελευθέρωση του “ευτυχημένου ζώου” μου φαίνεται ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και προκλητική. Στην ουσία καταξιώνει επιθυμίες και ηδονές που “στραγγαλίζει” ο πολιτισμός. Ωστόσο, μια τέτοια διεκδίκηση -δικαιωμένη στην ποίηση- είναι δύσκολα εφικτή στη ζωή.

Δ.

Κειμενικός Τύπος: Άρθρο

Κειμενικό Είδος: Επιχειρηματολογία

Τίτλος, πχ. «Το κοινό βάρος της μοναξιάς»

Πρόλογος

Γενική εισαγωγή στο θέμα με αφόρμηση από την επικαιρότητα

Κυρίως Θέμα

1ο Ζητούμενο: «Να εξηγήσετε για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, αυξάνονται τα επίπεδα μοναξιάς στην εποχή μας»

- Οι ασφυκτικοί ρυθμοί ζωής, η επιδίωξη της επαγγελματικής επιτυχίας και της οικονομικής ευμάρειας σε περιβάλλον ρευστότητας και αβεβαιότητας απορροφούν την ενέργεια και τη διάθεση των νεότερων ανθρώπων, αποκλείουν την τρίτη ηλικία
- Η διάλυση σχέσεων – η συρρίκνωση οικογενειακών, συγγενικών, φιλικών δεσμών απομονώνουν τους ηλικιωμένους, αφήνουν ανυπεράσπιστους τους νέους

- Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και η εκτεταμένη χρήση των ηλεκτρονικών συσκευών και των ΜΚΔ επιδεινώνουν το κοινωνικό φαινόμενο της μοναξιάς εγκλωβίζοντας τους νέους στην δήθεν επικοινωνία των δικτύων, οξύνουν τη διαγενεακή απόσταση

2ο Ζητούμενο: «Να προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να συνεργάζονται οι νέοι με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά και των δύο γενεών».

- Συμμετοχή σε κοινές δράσεις, πολιτιστικά προγράμματα, εθελοντικές οργανώσεις, θεατρικές ομάδες, καλλιτεχνικές δραστηριότητες, εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης.
- Οργάνωση δράσεων από την πολιτεία, δράσεις του δήμου (ΚΑΠΗ, οίκοι ευγηρίας).
- Συνεργασία, εθελοντική προσφορά των νέων σε προγράμματα ψηφιακής εκπαίδευσης με στόχο την εξοικείωση των ηλικιωμένων με τη σύγχρονη εποχή και τα νέα ψηφιακά μέσα.
- Οι ίδιοι οι ηλικιωμένοι θα πρέπει να βρουν τις απαραίτητες ψυχικές δυνάμεις ώστε να μείνουν κοινωνικά ενεργοί και να μη βολεύονται στην απομόνωση και τη μοναξιά, να επιζητούν τη συντροφιά των νέων, ώστε να μεταδίδουν γνώσεις και αξίες.
- Αξιοποίηση των ηλικιωμένων ως συμβούλων (mentoring) σε εργασιακούς, μορφωτικούς, καλλιτεχνικούς χώρους για όσα μπορούν να προσφέρουν (π.χ. σοφία, σύνεση, πείρα)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

ΣΧΟΛΙΑ για τα θέματα αρμογία

πολύτροπη

Πρόκειται για κατανοητά θέματα σύγχρονου προβληματισμού. Τα κείμενα είναι αρκετά σαφή και κατανοητά. Το ποίημα του Εμπειρικού είναι προσιτό στα παιδιά.

Ωστόσο είναι σοβαρό πρόβλημα ότι τα δύο μη λογοτεχνικά κείμενα δεν «διαλέγονται» μεταξύ τους.

Τα θέματα Α (πύκνωση) Β (ποικίλες ασκήσεις) είναι σαφή και κατανοητά, αν και αρκετά τυποποιημένα, ενώ οι ενδεικτικές απαντήσεις είναι ακόμη πιο τυποποιημένες.

Στο Γ θέμα επιλέχθηκε ένα ερώτημα που προσανατολίζει μεν στις «προτροπές», αλλά δεν απαντιέται με έναν κατάλογο προτροπών όπως στις απαντήσεις της ΚΕΕ.

Το Δ θέμα (παραγωγή λόγου) έχει ερωτήματα που η απάντησή τους δεν υποστηρίζεται ουσιαστικά από τα κείμενα αναφοράς, ενώ βρίσκονται σε νοηματική απόκλιση μεταξύ τους. Εδώ για άλλη μια φορά οι εκφωνήσεις μοιάζουν να ζητούν άλλα από αυτά που δίνονται ως ενδεικτικές απαντήσεις

Ο τομέας Νεοελληνικής Γλώσσας των εκπ. ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ ΑΡΜΟΝΙΑ και ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ